

مزایای

جمع‌م

به تنهایی عادت کرده بود! همین همدمش عروسک‌ها و اسباب‌بازی بود که هر از چند گاه هم به تعداد

اما او در کنار اسباب‌بازی به همبازی هم نیاز داشت. به همین که به خانه دوستش می‌رفت، احساس می‌کرد از عمرش خانه‌ای که در آن سه تا بچه قد و نیم‌قد حضور داشتند و پ

زهره احمدی

خبرنگار چار دیواری

رشد تولد فرزندان سوم و چهارم

تغییر الگوی باروری در کشور در حال رقم خوردن است، به این معنا که فرزندآوری از الگوی یک یا دو فرزند در خانواده، برای تولد فرزند سوم به میزان ۲/۵ درصد و برای فرزند چهارم و بیشتر، ۱۵ درصد افزایش یافته است. در عین حال آخرین آمار جمعیتی کشور نشان می‌دهد همچنان موارد مولید افزایش نیافته است. این مسأله نشان‌دهنده آن است که خانواده‌های ایرانی در حالت کلی نگاه مثبتی نسبت به فرزندآوری دارند اما چالش‌های اقتصادی و فرهنگی، اصلی‌ترین مانعی است که نمی‌گذارد آنها به داشتن فرزندان بیشتر فکر کنند.

هم مصلحت جمعی و هم مصلحت فردی

«فرزند کمتر زندگی بهتر»؛ این شعاری است که تا سال‌ها بر فرهنگ جامعه ما حاکم شده بود و هر جا سر می‌چرخانید با این شعار مواجه می‌شدید. تا این‌که این شعار به فرهنگ قالب خانواده‌های ایرانی تبدیل شد و خیلی زودتر از چیزی که برنامه‌ریزی شده بود، به کاهش چشمگیر رشد جمعیت دست پیدا کردیم. بعدترها این کاهش به گونه‌ای پیش رفت که با بحران مواجه شدیم، حالا جمعیت، ابربحران کشور ماست. از وضعیت کشور که بگذریم و به داخل چار دیواری خانه بیایم، متوجه می‌شویم تک‌فرزندی هم برای بچه‌های تک‌فرزند و هم برای خانواده‌ها، می‌تواند با چالش‌های بعدی همراه باشد. در حالی که زندگی در خانواده‌های پرجمعیت برای خانواده و بچه‌هایی که در چنین خانواده‌هایی متولد می‌شوند، مزایای فراوانی دارد.

یک چهارم خانواده‌های ایرانی بایک فرزند

براساس آمار استخراج شده از آخرین سرشماری عمومی نفوس و مسکن، ۲۵ درصد خانواده‌های ایرانی سه‌نفره هستند. آخرین گزارش‌های مرکز آمار هم نشان می‌دهد که تنها در شهر تهران حدود ۳۰ درصد خانوارهای ساکن سه‌نفره هستند. البته پدیده خانواده‌های تک‌فرزند، نه در ایران که در جهان هم روبه‌رشد است. در میان تمام خانوارهای دارای فرزند زیر ۱۵ سال در دنیا، نسبت تنها یک فرزند در دهه گذشته افزایش یافته و از ۲۹/۱ درصد در سال ۲۰۱۱ به ۳۰/۱ درصد در سال ۲۰۲۱ رسیده، سهم مادران دارای یک فرزند در پایان دوره باروری هم دوبرابر شده و از ۱۱ درصد به ۲۲ درصد رسیده است.

نخستین پایه‌های اجتماعی شدن در درون خانواده

اگر شما هم در خانواده‌ای بزرگ شده‌اید که خواهر و برادرهایی دارید، به‌طور یقین تصدیق می‌کنید زندگی در خانواده پر جمعیت، نسبت به خانواده‌های تک‌فرزند و بدون خواهر و برادر، مزایای بیشتری دارد. همچنان که بخش مهمی از خاطرات خوش دوران کودکی ما به بازی‌ها، تعاملات و حتی گاهی دعوای کودکانه مان با خواهر و برادرها بازمی‌گردد. در واقع پیش از آن‌که ما بخواهیم از کانون خانواده خارج شده، وارد اجتماع شویم، آموزش‌های اولیه اجتماعی شدن را در ارتباطات مان با خواهر و برادر خودمان فرا گرفته ایم.

شکل‌گیری شخصیت‌های معقول‌تر

تک‌فرزندها معمولاً کانون توجه خانواده‌اند. این توجه بیش از اندازه، گاهی اوقات به سختگیری‌های بیشتر والدین منتهی می‌شود و گاهی وقت‌ها به آزادی‌های بی‌حد و حصر. خلاصه کلام این‌که تک‌فرزندها با چنین تربیتی دچار برخی چالش‌های شخصیتی می‌شوند اما در خانواده‌های پرجمعیت توجه و سختگیری والدین میان فرزندان تقسیم می‌شود و در نهایت بچه‌ها از تعادل شخصیتی بالاتری برخوردار خواهند بود.

سلامت روان بیشتر

زهره‌چیدری

سر دبیر

چار دیواری

در خانواده‌های پرجمعیت، کمتر شاهد بروز افسردگی و انزوای افراد هستیم. در این‌گونه خانواده‌ها والدین به قدر کافی درگیر مشکلات فرزندان هستند تا حس مفید بودن و سرزندگی داشته باشند. فرزندان نیز با کمک به هم، اجازه نمی‌دهند شخصی در خانواده احساس تنهایی کند. شاید بتوان گفت که فرزند زیاد، سلامت روان افراد را تضمین می‌کند. مزایای گوناگونی برای خانواده‌های پرجمعیت وجود دارد که خانواده‌های کم‌جمعیت و هسته‌ای، به‌خصوص خانواده‌های سه‌نفره و دارای تک‌فرزند از این مزایا و مواهب محروم می‌مانند و برای جبران عدم حضور خواهر و برادر و چالش‌های آن، باید جایگزین‌هایی را در نظر بگیرند. در عین حال هر چند خانواده‌های پرجمعیت و دارای چند فرزند می‌توانند خانواده‌های ایده‌آل‌تری باشند اما زندگی در این خانواده‌ها هم چالش‌های خودش را دارد. به‌طور نمونه قطع به یقین مدیریت خانواده‌های شلوغ، نیاز به مهارت بیشتری دارد و والدین باید بتوانند علاوه بر مدیریت روابط میان خودشان و فرزندان در چنین خانواده‌هایی، روابط فی‌مابین بچه‌ها را هم به خوبی مدیریت کنند.

رفتارهای نامتوازن والدین با بچه‌ها در خانواده‌های دارای چند فرزند می‌تواند آتش حسادت را در میان خواهر و برادرها شعله‌ور کند. این چالش گاهی تا زمان پیری میان آنها باقی می‌ماند. در خانواده‌های پرجمعیت والدین باید صبر و حوصله بیشتری داشته باشند و وقت بیشتری را برای همه بچه‌ها اختصاص دهند. درست است که بخشی از چالش‌ها در چنین خانواده‌هایی میان خود بچه‌ها حل و فصل می‌شود اما این هنر پدر و مادر است که چگونگی روابط میان بچه‌ها را مدیریت کرده، به گونه‌ای رفتار کنند تا روابط سالمی میان بچه‌ها شکل بگیرد تا برای جلب توجه و محبت والدین، به رقابت ناسالم با یکدیگر در چارنشوند. همچنین در خانواده‌های پرجمعیت ممکن است به اندازه خانواده‌های تک‌فرزند یا کم‌فرزند امکانات وجود نداشته باشد و والدین نتوانند به تعداد فرزندان وسایل و اسباب‌بازی تهیه کنند یا گاهی اوقات به تناسب شرایط، ناگزیر باشند برای یکی از فرزندان چیزی را تهیه کنند اما توان مالی و شرایط، اجازه تهیه همان وسیله کاربردی را برای دیگر بچه‌ها ندهد. باید در چنین شرایطی فضا را مدیریت کرده، برای دیگر فرزندان هم جایگزین‌هایی داشته باشند و روابط میان بچه‌ها را به گونه‌ای پیش ببرند که محبت و دوستی میان اعضای خانواده وجود داشته باشد تا کارها و برنامه‌های خانواده پیش برود و محقق شود. در چنین شرایطی است که داشتن فرزند بیشتر، می‌تواند به نشاط و سلامت روان بیشتر اعضای خانواده منتهی شود و والدین هم از بودن در کنار فرزندان‌شان لذت خواهند برد؛ چراکه مطمئن هستند بچه‌ها با چنین تربیت درست و سالمی، عصای دوران پیری‌شان خواهند بود.